

Millainen satu on sinusta hyvä satu?

Hyvä satu on lyhyt.

Hyvä satu on pitkä.

Hyvä satu tapahtui
kauan sitten.

Hyvä satu kertoo
nykyajasta.

Hyvä satu tapahtuu
satumaailmassa.

Hyvä satu tapahtuu
meidän maailmassamme.

Hyvässä sadussa on
vain eläimiä.

Hyvässä sadussa on
vain ihmisiä.

Hyvä satu naurattaa.

Hyvä satu
on jännittävä.

Loppu on onnellinen.

Loppu on surullinen.

**Millaisia kansansatuja
sinä haluat kuunnella?**

eläinsatuja

hölmöläissatuja

prinsessasatuja

jotain muita satuja

en mitään

**Mikä kansansadun eläin
sinä voisit olla?**

kettu

karhu

jänis

jokin muu eläin

en mikään

**Miten sinä haluat
tutustua satujen
maailmaan?**

kuunnellen satuja

lukien satuja

kertoen satuja

näytellen satuja

jotenkin muuten

**Mistä sinä etsit
satuja ja tarinoita?**

kirjoista

tietokoneelta

omasta päästä

jostain muualta

en mistään

Kansansadut muuttuvat matkalla

Kansansadut ovat vanhoja satuja, joita ihmiset ovat kertoneet toisilleen niin kauan, ettei niiden alkuperää tiedetä. Samasta sadusta voi olla erilaisia muunnelmia, koska ihmiset muistavat ja kertovat sadun eri tavoin.

Ryhmässä yksi osallistujista valitsee sadun ja lukee sen itsekseen. Sitten hän kertoo sen toisille omin sanoin.

Toinen osallistuja kertoo juuri kuulemansa sadun omin sanoin. Vuoro vaihtuu, kunnes kaikki ovat kertoneet oman muunnelmansa sadusta.

Lopuksi alkuperäinen satu luetaan ääneen. Miten satu muuttui?

Kansansatujen aiheet ja opetukset

Kansansatujen aiheet ovat usein samanlaisia eri maissa ja saduissa on jokin opetus.

Tavallinen aihe on heikomman taistelu vahvempaa vastaan. Henkilöt tekevät sankaritekoja tai suorittavat mahdottomia tehtäviä. Joskus taas henkilöt tarkoittavat hyvää, mutta asiat menevät pieleen tai heitä narrataan.

Miettikää yhdessä, mitä satuja muistatte. Kertokaa sadun pääasiat toisillenne omin sanoin.

Miksi juuri tämä satu on jäänyt mieleen? Mikä on teidän mielestänne sadun opetus?

Lapsuuden sadut ja satuhetket

Keskustelkaa saduista ja satuhetkistä pareittain tai pienessä ryhmässä.

*Kun sinä olit lapsi,
kuka sinulle kertoi satuja?
Keksikö kertoja satuja itse?
Vai lukiko hän ne kirjasta?
Millaisia satuja ne olivat?*

Millaisessa tilanteessa sinulle luettiin satuja?

Miltä satujen kuunteleminen sinusta tuntui?

Oletko sinä lukenut satuja ääneen?

Tuleeko mieleesi jokin sinulle tärkeä satukirja?

Jos olisit satuhahmo, mikä olisit?

Eläinsaduissa seikkailee usein kettu, karhu ja jänis. Hölmöläissaduissa kuvataan Hölmölän asukkaiden touhuja. Kansansaduissa esiintyvät myös kuninkaalliset prinssit ja prinsessat sekä akat, ukot ja talonpojat.

Valitse jokin satuhahmo, josta pidät. Anna satuhahmolle nimi ja mieti seuraavia kysymyksiä hetki itseksesi.

*Millainen luonne hänellä on?
Millaisessa paikassa hän haluaa elää?
Kenet hän haluaisi tavata?
Mitä he voisivat yhdessä tehdä?*

Esittele satuhahmo toisille.

Ideoita ja välineitä satujen ja tarinoiden keksimiseen

Sattuman synnyttämä satu

Keksikää oma satu joko ryhmässä tai pareittain. Elävä mielikuva sadun alkutilanteesta rohkaisee kertojia. Myös sattuma saa mielikuvituksen lentoon.

Sadun voi aloittaa korteilla, joissa on kansansaduista tuttuja sanoja ja tapahtumia. Kortit ovat seuraavilla sivuilla.

Ryhmä tai pari voi nostaa kaksi kappaletta 1-sanakortteja ja 2-sanakortteja sekä yhden 3-sanakortin. Kortit voi asettaa valmiin pohjan päälle, ja niistä syntyy sadun alku. Satua voi myös kirjoittaa taululle tai valkokankaalle kaikkien näkyville.

Jos satua keksii koko ryhmä, niin jokainen voi esittää sadulle jatkoa vuorotellen. Sopikaa, kuka kirjoittaa satua ylös sanelun mukaan.

Tarvittaessa ohjaaja voi esittää kysymyksiä, jotka kuljettavat satua eteenpäin. Kysymyksiä voivat olla esimerkiksi: Mitä sitten tapahtui? Mitä siitä seurasi? Mitä sadun henkilöille tapahtui lopuksi? Mikä tämän sadun opetus oli?

Antakaa lopuksi sadulle nimi ja lukekaa koko satu ääneen. Satua voi myös muuttaa, tai siihen voi lisätä jotain. Valmis satu kannattaa kuvata tai kirjoittaa ylös, jotta sen voi jakaa sadunkertojille.

Tehtävässä on mukailtu Kenn Adamsin satukaavaa. (Adams, Kenn 2013, Back to the Story Spine. <<http://www.aerogrammestudio.com/2013/06/05/back-to-the-story-spine/>>)

Yhteinen eläinsatu

Sanakorttien sijasta voi sadun aloittaa valitsemalla yhdessä eläinhahmon. Apuna voi käyttää Suomen eläimiä -pelien kuvia, valokuvia tai eläinleluja.

Luokaa yhdessä elävä mielikuva sadun alkutilanteesta. Mitä eläin näkee, kuulee tai haistaa? Miltä eläimestä tuntuu? Onko eläimellä seuraa? Miettikää, millaisen vaikeuden eläin kohtaa? Jatkaakaa satua kuten edellisessä ohjeessa.

Satusoppa – kaikkien sanoista syntyvä satu

Jokainen kirjoittaa omalle paperilapulle neljä sanaa. Koko ryhmä tai pienryhmät kirjoittavat yhdessä sadun, jossa kaikkien kirjoittamat sanat esiintyvät.

Sanojen sijasta voi piirtää tai valita kuvia. Sadun voi toteuttaa myös sarjakuvana tai kollaasina. Kollaasissa yhdistetään esimerkiksi kuvista ja sanoista kokonaisuus.

Sanaketjusta satu

Ohjaaja sanoo minkä tahansa kansansatuun liittyvän sanan. Ohjaajan vieressä istuva sanoo, mitä tästä sanasta tulee mieleen. Ja seuraava jatkaa.

Kun sanoja on sopivasti (10–15 sanaa), niiden välit täydennetään yhdessä. Sanoja voi esittää myös piirtämällä, valitsemalla kuvia tai esineitä.

Antakaa lopuksi sadulle nimi ja lukekaa koko satu ääneen.

1	vanha	2	ukko
1	nuori	2	akka
1	komea	2	Matti
1	kaunis	2	Maija
1	harmaa	2	kissa
1	värikäs	2	koira
1	nälkäinen	2	karhu
1	kultainen	2	susi
1	viekas	2	kettu
1	nopea	2	varis
1	hidas	2	jänis
1	kuuro	2	pöllö
1	rohkea	2	hiiri
1	vahva	2	kana
1	heikko	2	porsas
1	pikkuinen	2	peikko
1	kiltti	2	prinssi
1	vihainen	2	prinsessa
1	iloinen	2	jättiläinen
1	ahne	2	hölmöläinen

3	rakensivat pikkuista mökkiä
3	koputtivat komean linnan ovelle
3	kehuivat itseään kilpaa
3	kiipesivät hakemaan hunajaa
3	ompelevat takkia hiirelle
3	onkivat kaloja avannosta
3	vetivät karhua hännästä
3	syöksyivät pakoon vihaista lehmää
3	nappasivat juuston korpilta
3	narrasivat naapurimökin kukkoa
3	saivat esittää kolme toivomusta
3	jäivät kiinni ansaan
3	lupasivat hoitaa oravanpoikaa
3	menivät töihin maataloon
3	kutsuivat vieraita kylään
3	opettelivat lentämään
3	lämmittivät saunaa
3	järjestivät suurta kilpailua
3	nauroivat vatsa kippurassa
3	lähtivät etsimään puolisoa

Satu _____

Olipa kerran kaksi hyvää ystävää. Eräänä päivänä

(sanakortti 1) _____

(sanakortti 2) _____

ja

(sanakortti 1) _____

(sanakortti 2) _____

(sanakortti 3) _____ .

Sen pituinen se.